

RECEP MEMİŐOĐLU

1958 yılında Rize'nin Pazar ilçesinde doğmuştur. İlkokulu Aktepe köyünde, ortaokul ve liseyi ise Pazar'da (lise son sınıfı 1976-77 döneminde İstanbul-Sarıyer'de) okumuştur. 1978'in ortalarında tekrar Pazar'a dönüp halkevi yönetimine girmiştir. Dev-Genç, Devrimci Yol siyasi hareketiyle kurduğu ilişki bu yıllarda militan düzeydedir. Ocak 1980'de devam eden kaçaklık durumu, 1981 yılının Ocak ayında Çamlıhemşin Kale köyünde 10 yoldaşıyla operasyon sonucu yakalanıncaya kadar sürmüştür. Sonrası hapislik ve işkence dolu sorgu zamanlarıdır. TCK'nın 146/1 maddesine göre idamla yargılanmış, sonra 168/1 maddesine göre örgüt üyeliğinden 15 yıl ceza almıştır. Erzincan Cezaevinden Ocak 1987'de tahliye olduktan sonra askere götürülmüş ve normal hayatına ancak 1988'den sonra dönmüştür. 1990 yılında evlenmiştir. Özgüç adında bir oğlu vardır. 1994 yılında İETT'de işe girmiş, dernek başkanlığı yapmış ve 2004'de emekli olmuştur. Emeklilikten sonra tekrar Pazar'a dönmüş ve hâlâ orada yaşamaktadır. Çay Üreticileri Sendikası (Çay-Sen) Kurucu Genel Başkanlığı ile ÖDP Rize İl Başkanlığı da yapmış olan Recep Memişoğlu, siyasete aktif olarak devam etmektedir.

Ayrıntı: 1271
Yakın Tarih Dizisi: 35

Kivamini Tutturamaduk
Recep Memişoğlu

Yayıma Hazırlayan
İlbyay Kahraman

Son Okuma
Derya Şahin

© Recep Memişoğlu, 2018

Bu kitabın tüm yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Fotoğrafı
Şevki Kobal'ın Cenazesi

Kapak Tasarımı
Gökçe Alper

Dizgi
Hediye Gümen

Baskı ve Cilt
Ali Laçın - Barış Matbaa-Mücellit
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No. 286
Topkapı/Zeytinburnu - İstanbul - Tel. 0212 567 11 00
Sertifika No: 33160

Birinci Basım: Ocak 2019

Baskı Adedi 1000

ISBN 978-605-314-347-5

Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI

Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Çağaloğlu – İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

twitter.com/ayrintiyayinevi

facebook.com/ayrintiyayinevi

instagram.com/ayrintiyayinlari

Kivamini Tutturamaduk

Recep Memişoğlu

YAKIN TARİH DİZİSİ

- Fırtınalı Denizin Kıyısında
Şansal Dikmen Kitabı
Söyleşi: *Derviş Aydın Akkoç*
- Devrimciler Ölmez
10'lardan Biri:
Sinan Kâzım Özüdoğru Kitabı
Derleyen: *Fusun Özbilgen*
- Bizi Güneşe Çıkardılar
Aysel Sağır
- Direnış, Sürgün ve Ölüm Günleri
Ersin Ergün K. & Harun Korkmaz
Osman Zeybek & Tarık Uygun
- Bir Zamanlar Mülkiye
1964-1970
Savaş Dizdar
- Sinança
Şirin Cemgil Sinan Cemgil'i Anlatıyor
Şirin Cemgil
- Cepheden Anılar
Orhan Savaşçı'nın THKP-C Anıları
Söyleşi: *İlbay Kahraman*
- Devrimcilerin Filistin Günlüğü
1968-1975
Yaşayanlar Anlatıyor
Oktay Duman
- Keşiş'in Torunları
Dersimli Ermeniler
Kâzım Gündoğan
- Tek Yola Sıgmayan Devrim
Bir TKP/ML Sanığının Günlükleri
İbrahim Çelik
- Görülememiştir
Ali Türker Ertunca
- Üç Devrimci Tiyatro Bir Meddah
Anılar
Erdoğan Akduman
- Muzaffer Oruçoğlu Anlatıyor
Zavot'dan Vartiniğe
Söyleşi: *İbrahim Ekinci*
- Yolculuk Sürer...
Nuri Salman
- Bizum Cihan
Cihan Alptekin Kitabı
Nuran Alptekin Kepenek
- Merhaba Kör Kadı
Mahir Çayan'ın Avukatının Anıları
Faik Muzaffer Amaç
- Çizmelerimi Çıkarayım mı?
Soma... 13 Mayıs 2014
Onur Yıldırım & Uğur Şahin Umman
- Devrimcilerin Filistin Günlüğü 2
1976 – 1985
Oktay Duman
- Sabo
Sabahattin Kurt Kitabı
Murat Bjeduğ
- İşid ve Türkiye
"Katili Tanıyoruz"
Erk Acarer
- Ha Bu Nasul Dev-Genç'tur Uşagum?
Mustafa Korkmaz
- 10'lardan Biri
Devrimci Subay Saffet Alp Kitabı
Murat Bjeduğ
- Porsuk Durgun Akardı
Mustafa Çalikuşu Anısına
Ersin Toker
- Adsız Kahramanlar
Gülay Ünüvar (Özdeş) Kitabı
Ahmet Tuncer Sümer

“Bizi gömmeye çalıştılar
oysaki tohum olduğumuzu bilmiyorlardı.”

Meksika Atasözü

*Ahmet Uzun, Pazarlı direnişçiler ve
onlara destek olan halkımızın anısına...*

İçindekiler

Kivamini Tutturamaduk.....	13
Devrimci Olma Sürecimin Paradigmaları	15
Pazar'daki Devrimci Mücadeleyi Anlamak	19
Hayatın Baharında, Halkına “Köle” Olmuş Eşkiyalardık.....	24
Kırsal Yaşamın Ön Hazırlıkları	27
İlk Dönemler ve İki Önemli Anı.....	28
Köy Toplantıları ve Karaborsa ile Mücadele.....	30
Dağda Dolaşan Kalabalık.....	35
Kırda Barınıp Yaşama Koşullarını Oluşturma Süreci.....	36
İlk Toprak Altı Barınma Deneyimi.....	37
'80 Öncesi ve Sonrası Kırdan Yaşam.....	39
Okan'dan Aşçı Olursa.....	44
Pazar'ı Devrimciler Basmış	46
Bir 12 Eylül Gecesi Hikâyesi.....	48
Kurbanda Et Toplama Hikâyesi.....	50
Operasyonları Uzaktan Seyretmek	51
Dağda Köylülerle Karşılaşmalar	53
Bir Nöbet Anısı Domuzlarla Yaşamak.....	54
Kır Koşulları ve Birkaç Unutulmaz İsim	56
Gece Görüldüğü Söylenen İnsanüstü Yaratıklar	62
Babamla 12 Eylül Sonrası Görüşme.....	63
Analar ve Anam.....	66
Babaannem.....	66
Osman'ım Hikâyesi	67
Nurettin	70
Hunar Tepesinden Sulet Dağına Yürüyüş.....	71
Bir Mektup Yazamama Hikâyesi	74
Pazar'dan Rize'ye Hat Oluşturma	74
Yaylaya Çıkış ve Uzun Yürüyüş	77
Yakalanma Anı.....	82

Rize'ye Gidiş	86
Bizi Yakalayınca Rehineleri Bıraktılar	88
İşkencenin başlaması, Ahmet'in Öldürülmesi	90
Sorgu Süreci Başlangıcı ve Birkaç Anı.....	91
Rize'de Diğer Grup, Yakalanma ve Ölümler	95
Sorgudan Sonra Koğuşa İniş.....	96
Trabzon Bahçecik Cezaevi	97
Erzincan Cezaevi Hikâyesi Başlıyor.....	100
3 Kasım Saldırısı: Cezaevinde Bir Dönemeç	105
Direnış Sonrası Sürgün.....	111
Ahmet'in İşkence Davası.....	112
Bir Babanın İkinci Kez Ölümü	116
Mustafa Gökâl'ın Sivil Cezaevi Macerası	121
İçeriden Mektup Kime, Nasıl ve Neden Yazılır?.....	122
Açlık Grevleri.....	126
İşkence ve Sürgünle Rehabilitasyon.....	129
Bir Faşistin Yediğı İki Tokat	131
Mahkemeye Çıkmak Aynı Bir Maceraydı.....	132
Talimatla Alınan İfade ve Hâkimle Yaşanan Diyalog.....	135
Soba ve Balık.....	136
Cezaevi Komutanı Albay.....	139
Cezaevi Komutanı Üsteğmen Zafer.....	141
Erzincan Depremi ve Yaşadıklarımız	142
Tonyalı Arkadaş İçin Tank, İshal ve İsyân.....	142
Bayram Seyran.....	144
Bizden İnsanlığımızı İstiyorlardı.....	145
Bir Fenomen: İrfan Astsubay ve Mamak Ayısı	148
İdamla Yargılanırken... ..	150
Çıktıktan Sonra.....	151
Kuşak Farkı ve İki Farklı Gençlik.....	153
Her Şeye Rağmen Hayat Devam Ediyor	155
Yeni Yaşama İlk Adımlar	156
Geçmiş Peşimizi Bırakmıyor, Bırakmasın Zaten	159
Dostluk ve Yoldaşlığın Adı: Efe	161
Ahmet'in Kardeşiyle Yıllar Sonra Buluşma.....	162
Ben Ahmet Uzun.....	164
Elimizden Bu Kadar Geldi	165
Sonsöz	169
Fotoğraflar	171

Önsöz

(Ahmet Uzun Anısına)

Bizi doğuran ve yoğuran toprakta söylendi ilk sözümüz. Sözün önü olur mu bilmem ama eğer olursa o bizim ilk gençliğimizdir, kesin. Bir çağrıya uyan yeniyetmelerdik. Kavgası verilmeyen her çağrı boşa kalırdı, bunu öğrendiği oranda devrimcileşen bir kuşaktık biz. Bu kitapta, dünyayı değiştirme kavgasına Rize'den katılıp türlü bedeller ödeyen, ölen arkadaşlarımız var. Yazarın bizzat kendisi onlardan biridir. Bir kez yola girildi mi, düşe kalka da olsa öğreniyor insan. Kimi yol yakinken geri dönmeyi öğreniyor, kimi kontrollü gitmeyi... Kimi de geçmişine çarpı çekmeden, yani kendini inkâr etmeden yürümeyi öğreniyor. Fakat ne dersek diyelim, yükün ağır kısmı bazen dengesiz dağılıyor. O yıllardan söz edince duygusallaşıyor insan. Çünkü sadece anlatana değil, bir toprağa da aittir bu anılar. Başka türlü anlatmak hiç kolay değildir. Her satır arasında sesler, izler ve size bakan gözler vardır. O satırlar arasında ömrünüzün en atılgan, en diri, en temiz, en içten, pazarlıksız ve en güzel günleri durmaktadır. Okurken bile donacakmış gibi çarpıyor kalbimiz, çarpmasın mı? Aynı duygusallıkta buluşuyor, buluşmasın mı? Ateş hattında kalanlar kadar değil ama o günlere tanık olmuşuzdur, belki ondandır. Recep arkadaşımın dosyayı alıp okuduğumda önce şunu gördüm; bu sayfalarda çok yoğun bir samimiyet vardı. '80 öncesi ve sonrası hangi saflıkta yaşandıysa, yazarken de o saflıkta anlatılmıştı. Zaten başka türlü olamazdı. Devrimciler yalnızca koruma içgüdüleriyle davranmazlar. Devrimciler basit bir taraf tutma mantığıyla

hareket etmezler. Pazar ilçesinde yaşanan 1 Eylöl olaylarından sonra, köyümüzde düzenli olarak nöbet tutup gece devriyesine çıkıyorduk çünkü bir jandarma baskını bekliyorduk. Darbe sabahını köyde karşıladık. Ahmet Uzun ve Recep'le beraber başka bir arkadaş daha (yanılmıyorsam İsmail) vardı, çay alım yeri önüne gelmişlerdi. Uzunca bir sohbetimiz olmuştu. "Darbe oldu, şimdi nasıl bir yol izlemeli, ne yapmalı?" diye bir soru sormuş ve kırdı tutunmanın öneminden söz etmişti Ahmet. Ben üniversiteyi kazanmıştım, aranma durumum da yoktu. "Sen okuluna git ve kaydını yaptır, üniversitelerde de olmamız lazım" dedi Ahmet (Biz Ahmet'i İsmet olarak tanıyorduk). Kayıt için İstanbul'a gittiğim günün gecesi, köy basılmış ve belli yaş aralığındaki herkesi cemselere doldurup götürmüşler. Ne köyde telefon vardı ne de İstanbul'da beni arayacakları bir numara. Bütün olan biteni ve benim de aranmakta olduğumu on gün sonra Rize'ye döndüğümde öğrendim. Babam öğle yemeği için eve gelmişti, kapıyı açtiklarında beni görünce apışıp kalmışlardı Rize'ye nasıl gelebildim diye. Çünkü günün belli saatlerinde sokak hoparlörlerinden yaklaşık yüz kişiyle birlikte benim de adım okunuyormuş. Kırk sekiz saat içinde teslim olmalıymışız, olmazsak fena olurmuş. Kıyamet gibi bir yağmur ve fırtına vardı Trabzon'la Rize arasında. Her şehrin giriş ve çıkışında otobüsleri durdurup listelere göre arama yapan askerler, fırtına nedeniyle Rize girişinde "dostlar alışverişte görsün" kafasındaydılar, bana yaramış meğer. Bütün arkadaşların Rize Kapalı Spor Salonunda tutulmakta olduklarını öğrenmiştim evdekilerden. Dışarı çıkmamamı, eğer hava alacaksam akşam karanlığında şöyle bir dolaşıp uzaklaşmadan eve dönmemi tembihlemişti babam. Komutanlarla iř icabı sıklıkla görüştüğü için, beni ve henüz aranıp da bulunamayan köydeki diğer arkadaşları listeden çıkarmaya uğraşacağını da söylemişti. Memur olarak çalıştığı maliye binası, İl Jandarma Komutanlığı ile aynı sokakta birbirine bakıyordu. O günlerde, dağdaki arkadaşlar henüz yakalanmamışlardı. Akşamı beklemeden dışarı çıktım ve "biraz daha" diye diye, arkadaşların tutuldukları kapalı spor salonu önüne geldim. Kalabalık vardı. Rize Eğitim Enstitüsü'ne henüz kimseyi göndermemişlerdi. Hazırlanıyormuş demek. Askerler, spor salonunun küçük penceresine tırmanıp dışarıya

seslenenlere içerideki uygulama ile ilgili laf duydukları anda müdahale ediyorlardı ama biz yine de içeride ne olup bittiğini öğreniyorduk. Çünkü pencereye tırmanan kişi dışarıdaki tanıdığına araya Lazca serpiştirilmiş bir iki cümle söylediğinde askerin beyni karışıyordu. Sonra uyandılar işe ve ertesi gün camlara kimseyi çıkarmadılar. Haberleşmeler pusula yazarak sağlandı. Dışarıdan yazıyorsunuz ve bir asker toplayıp içeriye dağıtıyor, sonra içerideki arkadaş da pusulanın arkasına cevap yazıp yolluyor. Nasılsın, bir şeye ihtiyacın var mı, süt, sigara, şü, bu. İki gün sonra herkesi Eğitim Enstitüsü spor salonuna götürdüler ve işkenceli günler başladı. Biz yine ziyaretlere gidip pusula ile haberleşiyorduk. O pusulalardan bazıları hâlâ bendedir, saklıyorum. Bu arada öyle kişiler için ihbar mektupları gitmiş ki, askerler “bu işin cılkı çıktı” deyip bütün listeleri yırtıp atmışlar, ben de okul için bir otobüse atlayıp İstanbul’a gidebilmiştim. Bir kenara not etmeye başladığım haberler, bilgiler ve memleketten gelen hikâyeleri, dağdaki arkadaşların 1981 Ocak ayında yakalanmalarından sonra uzun bir şiire dönüştürdüm. “Dağda Gezen Türkü”, “Ardından” ve “Ne Çıkar” adlı üç şiir, elinizde tutmakta olduğunuz *Kivamini Tutturamaduk* kitabındaki serüvenden doğmuştur. O şiirlerin bulunduğu dosya, 1985 yılında Akademi Kitapevi Şiir Başarı Ödülü kazandı. Hayatın şiirini yazmak için adanmış bir ömür yaşayan arkadaşlar, hamuruma bir maya çalmışlardı. Bir kitaba önsöz yazmak nedir ki... Bu arkadaşlarım, onu bana o günlerde yazdırmışlardı zaten.

*Deniz her vuruşunda dalgalarını duvara
Aldı haykırıışların bir parçasını da
Aldı götürdü
Yaydı Karadeniz'e*

*İşte o gün bu gündür
Çığlıkla uyanır balıklar
Çığlıkla çiftleşirler
Ve çığlıkla vururlar ağlarına balıkçuların
Çeker ağlarını balıkçılar
Ve çığlık atarlar*

Recep Memişoğlu

Birçok yerini bildiğim ama ayrıntılarını şimdi öğrenip yeniden duygulandığım bu güzel kitabı yazan sevgili arkadaşım Recep Memişoğlu ve aynı serüveni birlikte yaşayıp başka bir kitap yaratan diğer arkadaşım Mustafa Korkmaz'ı yürekten kutluyor ve teşekkür ediyorum.

İbrahim Karaca

Kivamini Tutturamaduk

Hayat bazen öyle anılar bırakır ki önünüze, onlara bakıp “bunları ben mi yaşadım?” dersiniz. Oysa orada duran anılar değil, baştan aşağı sizsinizdir.

Hayat bazen tesadüf bazen tercihlerimizle yol alır.

Tesadüfler elbette hayatımızın bir parçasıdır ama asıl önemli olan, hayata tercihlerimizle devam ederek, ne kadarına yön verebildiğimiz ve yönümüze çevirebildiğimizdir.

Tesadüf ve tercihlerle dolu bir hikâyedir benimki de... Hayat çizim orada belirlenmiştir. Bu aslında çoğu insan için böyledir.

Çocukluktan beri yaşadığımız aile, arkadaş ve yetiştiğimiz genel çevrede karılır hamurumuz. Hamuru güçlü insan kendine güvenir, gelecekle ilgili kararlar alırken kendi beyni ve birikimini devre dışı bırakmaz. Yani, yaşamsal dönemeçlerde son belirleyici kendisidir ve bu doğuştan kazanılan bir olgu değildir. Özgüven, herkeste olması gereken önemli bir özelliktir. İnsanı hayatta muhkem ve diri tutar. Hayatımızı kökten etkileyecek süreci kendi bilinçli tercihlerimizle belirlerken ihtiyaç duyarız ona. Özgüven, kendine inanmakla da ilgilidir. “Siz kendinize inanın, başkaları da size inanacaktır” derler ya, biz kendimize gerçekten inanmıştık. Ayrıca özgüven sadece devrimcilere özgü bir karakter de değildir. Bu her insanda olabilecek, yetişme koşulları, çevre ve imkânlar gibi faktörlerin bir araya gelmesiyle oluşan karakteristik bir özelliktir. Bazıları bu özelliğini bireysel çıkarlar için kullanır, bazıları ise toplumsal düşünür. Hiçbir hayat düz bir zeminde ilerlemez, inişleri ve çıkışları vardır. Bazen zirvededir, bazen rutindir, bazen alçak uçar, bazen sürünür, bazen de tümünü içinde barındırır... Ama sonuçta hepsi bizim yaşadıklarımızdır, gerçeğimizdir, yani artı ve eksileriyle bize

aittir. İyileri kendi hanesine yazma, kötüyü başkalarına yükleme gibi bir zaafı vardır çoğu insanın. Oysa bir gün dönüp geçen yıllara baktığımızda, “keşke yaşanmasaydı, olmasaydı” demenin bir yararı yoktur. Böyle bir ruh hâli hem kendimizi hem de can dostlarımızı üzer, zora sokar.

Hiçbir şey tarif edildiği gibi olmuyor. Geçirdiğimiz onca yıl ve hayatı kavrama kapasitemiz, yaşadıklarımızı var olan realite olarak önümüze koyuyor. Bir gün geri dönüp baktığımızda, doğrularımızla birlikte eksik ve hatalarımızı da bütün yalınlığı ile bir şekilde mutlaka görüyoruz. Onlara yanma, acıma ve “keşke olmasaydı” duygusuyla mı yaklaşıyoruz, yoksa “yanlış ve doğrularıyla bu benim hayatımdır” mı diyoruz, önemli olan budur. “Keşke olmasaydı, bunları yaşamayasaydım, gençliğimi harcadım, tüm yaşadıklarım bana artı ne kazandırdı” gibi bir söylem ve dil tuturanlardan kimileri bugün kim bilir hangi sulardalar ama artık fikren ve fiilen olmaları gereken yerde değiller. Bu insanlar fizik ve ruh olarak da bir çöküntü içindeler. Farklı uğraşlar bulmuşlardır elbette... Belki avunmak, belki geçmişı unutmak veya bir biçimde hayata tutunmak için. Bu ruh hâlinden erken kurtulanlar, sonraki hayatlarında “başarılı” da olmuşlardır muhtemelen. Fakat çamurlu yolda patinaj çeken bir araba gibi debelenip duranlar az değil. Böylelerine toplum da iyi gözle bakmıyor aslında, yüzlerine karşı ifade etmese bile, “zayıf karakterli ve döneğ” olarak kodluyor. Bu kişiler hakkında, “korku ve menfaati icabı nasıl değışti, yaşadıkları gözünü korkuttu, şimdi ise kuzu oldu, para, mevki ve koltuk bak ne hâle getirdi” gibi söylemler, toplum içinde sürekli duyduklarımızdır. Bunları söyleyenler bize hiçbir zaman yandaş ya da destek olmadılar ama bir anlamda bizleri gözetleyen ve denetleyen hâllerini hissettirdiler.

Sürecin bütün günahını bu insanlara yüklemek haksızlık olur elbette çünkü geçmişte hayatımızı organize eden, sorgulayan, sorumlulukları olan ve paylaşan canlı bir organizma vardı. Oysa bir dönem geldi ve tüm bunlar kısa zamanda ya sönükleştii ya da yok oldu. Yakın geçmiş saydığımız bir süreçte altüst olan hayatlar genç bir kuşaağı kendisiyle yüz yüze bıraktı. Bu genç kuşak, yalın gerçeği hapishanede veya dışarıya çıkıp bir başına kaldığında gördü. Aslında bunlar yaşanması hesapta olan, beklenen şeylerdi. Belki de öyle değil, sürecin devam edeceği, mücadelenin bırakıldığı yerden sürdürüleceği inancı vardı. Bu

süreçte kişilik ve inanç (yani dönemsel yenilgiler alınsa bile gelecekte güzel günlere olan umutlu bağlılık) bakımından güçlü olanlar ayakta kalmayı başardılar.

Örgütlü gücün varlığını kararlı bir şekilde hissettirip hayatın gerçeği gibi gösterdikten sonra, şartlar değişince tüm bunları sanki yaşanmamış veya hiç yaşanmaması gerekirmiş gibi orta yerde bırakmak garip değil mi? Bir olumsuz durum yaşandığında ona yol açan sebep ve ortam sorgulanmayacak mı? Sorgulanacak elbette fakat somut koşul unutulmadan, büyük bir hakkaniyet içerisinde.

Her insanın kaldırabileceği bir yük kapasitesi vardır. Otuz kilo taşıyabilecek bir insana elli kilo yüklerseniz menzilinizi kısaltıp mecalini azaltmış olursunuz. Tüm bunları elbette o günlere ait koşullar ve ruh hâli içinde değerlendirmek gerekir. Çünkü bazen bütün mecalinizi tüketip menzile varmadan düşmek pahasına o yükü sırtlanmak zorundasınızdır... Belki siz o yükü kaldırdınız diye çok sayıda yoldaşınız mecaliniz ve menzilsiz kalmamıştır. Dünya devrim tarihi bunu birçok yerde gösterdi bize.

Devrimci Olma Sürecimin Paradigmaları

Ortaokul sürecimiz daha çok, köyden ilçeye iniş ve oradaki hayata kısmen de olsa adapte oluş sürecimizdi. Yani çocukluktan çıkma, hayatı tanıma, anlama ve kavrama sürecidir. Lise yılları ise, artık bizi siyasete yavaş da olsa ısındıran, yakınlaştıran ve içine çeken dönemdi. Ben bu süreci kişisel sürecim açısından iki kategoride değerlendirebilirim. Birincisi, daha çok CHP ve Ecevit'in o dönem kendi kişisel duruşu üzerinden "Karaoğlan lakabı ve tüm emperyalist engellemelere karşın Kıbrıs harekâtı atmosferi" (Ecevit antiemperyalist karakterden öte ulusal refleksleriyle hareket etmiştir), "ne yoksulluk ne baskı, insanca hakça bir düzen" sloganları ve "kalkınma köylüden başlayacak, köy-kent projeleriyle" sol söylemleri etkili olmuştur. "Toprak işleyen su kullananın" içerikli bir dil tutturulduğunda halkın ilgisi çekiliyor, döneme adeta damga vuruluyordu. Yani rüzgâr emekten ve emekçiden yana esiyordu, böyle bir atmosfer oluşmuştu. ABD'nin tüm dayatma ve baskılarına, ambargosuna rağmen haşhaş ekimi sürdürülmüş, bir anlamda emperyalizme kafa tutulmuştu. Gerçi CHP'nin böyle bir söylem tutturmasının

da nedenleri vardı. Bir önceki dönemde TİP büyük bir atılım yaparak parlamentoya girmiş, ezilenlerin bakışını etkilemiş, sol adına çıtayı yükseltmişti. CHP'nin de o çıta altında kalması düşünülemezdi, yelkenlerini o rüzgârla şişirmek istemesi çok doğaldı. Çünkü o rüzgârın dolacağı en yakın yelken Sosyal Demokrat yelkeniydi. Bunun dışındaki sol ise, daha emekleme dönemi görüntüsü veriyordu.

Pazar'ın ekonomik yapısını anlama açısından geçmişte kalan tütün konusuna değinmeyi önemişiyorum. Pazar'da puro tütünü üretilirdi ve "Pazar Purosı" diye satılırdı, şimdiki kuşak bunu duymamıştır bile. Hatta bu tütün Pazar'ın her yerinde değil, bazı yerleşim yerlerinde üretilirdi. Biz ailecek bu tütünü üretir ve satardık. '74-75 yıllarında tek başıma tüm aşamalarını yaptığımı hatırlarım ki, tütün öyle sezonluk değil, neredeyse satma aşamasına kadar bütün yıl emek isteyen bir üründür. Ülkede yabancı sigara tekellerinin isteğine uyarak hayata geçirilen politikalar gereği, yıllar öncesinden Pazar'da puro tütünü üretimi yasaklanmıştı. O dönemler, tütün, çay, ticaret ve babamın memurluğu derken yaşamsal olarak kısmi bir rahatlama sağladığımız yıllardı. Dört kız ve iki erkek çocuklu ailemizle yoğun bir çalışma içerisindeydik.

Ben lise son sınıfı '76-77 yıllarında İstanbul'da okumuştum. Bu yıllar, siyasal düzlemin hız ve boyut kazandığı yıllardı. İlk halkevi ile burada Sarıyer'de tanışmıştım. Çok iyi hatırlıyorum... Halkevi, Sarıyer-Büyükderede'deydi ve biz derneğe gidiyor, abilerimizle siyaset konuşuyor, okulumuzun özgün sorunlarına yönelik çözüm önerilerini tartışıyorduk. 1977 yılında okul olarak bir boykot gerçekleştirmiş, ben de aktif olarak görev almıştım. Okul ve öğrenimle ilgili özgün sorunlarımızı kaleme alan bildirimleri halka dağıtmıştık. Okul öğrencileri olarak kapı dışında bekleyiyorduk, tüm İstanbul basını da oradaydı. Derslere girmeyip kapıları tutuyorduk. Anlaşılan biz de ilkleri yaşıyorduk. Polis ise bizi okulun kapılarını açıp içeriye girmeye zorluyordu. Bu zorlamanın dozu gittikçe attı ve saldırıya dönüştü. Bize öylesine sert ve saldırganca davrandılar ki, adeta çil yavrusu gibi dağıtıldılar. Bu saldırı ve boykot olayını hatırlıyorum, merkez basının ilk sayfalarında büyük yer bulmuştu.

1977 1 Mayıs Taksim mitingine katıldım. Benim de içerisinde bulunduğun grup, Aksaray Saraçhanede tıkanıp kalmıştı.